

Předmět: Rizika pohybu osob v blízkosti letadel s běžící pohonnou jednotkou a nastupování a vystupování při spuštěném motoru

1. Použitelnost:

Toto bezpečnostní opatření je určeno zejména:

- provozovatelům letadel, zejména ve všeobecném letectví,
- organizacím pro výcvik pilotů (ATO a DTO) a aeroklubům,
- organizátorům leteckých akcí, jako jsou letecká veřejná vystoupení, letecké soutěže apod.,
- organizátorům seznamovacích letů,
- pilotům (velícím pilotům), letovým instruktorům a examinátorům,
- provozovatelům letišť a dalším osobám podílejícím se na organizaci pozemního provozu a pohybu osob v blízkosti letadel.

2. Popis:

Bezpečnostní opatření je vydáváno v návaznosti na bezpečnostní doporučení obsažené v Závěrečné zprávě Ústavu pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod (dále jen ÚZPLN) č. CZ-26-0035. Jeho cílem je připomenout rizika pohybu osob v blízkosti letadel s běžící pohonnou jednotkou, zejména nebezpečí střetu s rotující vrtulí.

Při vážném incidentu letounu Z 142 dne 11. 1. 2026 cestující při vystupování za chodu motoru uklouzl na křídle a při následném pádu došlo ke střetu jeho paže s rotující vrtulí. Cestující utrpěl těžké zranění. ÚZPLN v této souvislosti upozorňuje také na událost č. CZ-25-1379, při níž osoba po vystoupení z ultralehkého letounu vešla do prostoru rotující vrtule a utrpěla smrtelné zranění.

Poznatky z šetření ukazují, že ani zkušenost s provozem letadel nevylučuje uklouznutí, ztrátu rovnováhy nebo chybný pohyb. Vrtule představuje závažné nebezpečí i při volnoběžných otáčkách motoru. Riziko může zvyšovat sníh, námraza nebo jiný kluzký povrch na nástupních plochách a v okolí letadla.

3. Preventivní opatření:

Úřad pro civilní letectví doporučuje dotčeným subjektům uvedeným v bodě 1 podle povahy jejich činnosti a konkrétních provozních podmínek uplatňovat následující preventivní opatření:

1. Přezkoumat vlastní postupy pro organizaci nástupu a výstupu osob a jejich pohybu v blízkosti letadel. Jako standardní bezpečný postup upřednostňovat nastupování a vystupování po vypnutí motoru a úplném zastavení vrtule, včetně střídání pilotů, žáků nebo instruktorů během výcviku. Pokud provozní situace vyžaduje ponechání motoru v chodu, předem vyhodnotit související rizika a zajistit podmínky pro bezpečný pohyb osob.
2. Zahrnout rizika rotující vrtule a zásady bezpečného pohybu kolem letadla do poučení cestujících, výcviku žáků a pravidelného připomínání bezpečnostních zásad pilotům a pozemnímu personálu. Výslovně upozornit na nutnost vyhýbat se prostoru vrtule, dodržovat určené trasy a vyčkat pokynu pilota nebo pověřené osoby. Nespoléhat pouze na předchozí zkušenosti nebo pilotní kvalifikaci dotčených osob.
3. V koordinaci s provozovatelem letiště a osobami zajišťujícími pozemní provoz určit bezpečné trasy příchodu a odchodu, způsob případného doprovodu a jednoznačnou komunikaci s pilotem. Zohlednit okolní provoz a zachovat dostatečný odstup od rotující vrtule i pro případ nesprávného nebo neočekávaného pohybu osoby.

4. Před nástupem a výstupem posoudit stav nástupních ploch a okolního terénu, vhodnost obuvi a případnou potřebu pomoci. Používat pouze plochy a úchyty určené k nastupování a vystupování a odstranit překážky či nečistoty, které mohou způsobit zakopnutí, uklouznutí nebo ztrátu rovnováhy.
5. Před spuštěním motoru ověřit, že se osoby v okolí letadla nacházejí v bezpečném prostoru a nehrozí jejich vstup do prostoru vrtule. Za chodu motoru jejich pohyb průběžně sledovat, podle potřeby ve spolupráci s poučenou osobou na zemi.
6. Neumožnit přístup, nástup nebo výstup, pokud nelze zajistit jejich bezpečný průběh. Při bezprostředním ohrožení osoby rotující vrtulí motor neprodleně vypnout; nespolehat pouze na hlasové varování nebo gesta. Samotná snaha urychlit provoz nebo zajistit pomoc posádce jiného letadla by neměla vést k vystavení osob riziku střetu s vrtulí.

Připomenutí: Rotující vrtule představuje závažné nebezpečí i při volnoběžných otáčkách motoru. Ani zkušenost s provozem letadel nevylučuje nepozornost, chybný pohyb nebo pád do jejího prostoru. Velící pilot odpovídá za bezpečnost letadla a všech členů posádky, cestujících a nákladu na palubě během provozu letadla.

4. Odkazy:

- [Závěrečná zpráva ÚZPLN č. CZ-26-0035](#)
- [Nařízení Komise \(EU\) č. 965/2012](#)
- Příslušné letové, provozní a výcvikové příručky a místní postupy pro pohyb osob na letišti

Ing. Jan Šikýř
Ředitel sekce letové